Однак, сьогодні підлітки не мають можливості реалізовувати свою соціальну активність у діяльності молодіжних організацій просоціального спрямування, тому що вони не достатньо поширені. За таких обставин виникає необхідність у більшому розгалуженні і проникненні молодіжних об'єднань у молодіжно-підліткове середовище. До цього спонукає і дедалі зростаючий вплив на соціалізацію підлітків дезорганізуючих чинників сучасного українського суспільства, що негативно відображається на рівні їхньої соціалізації.

Список використаних джерел

1. Бойко О. Не всі неформали вибиваються в люди. *Віче*. 2003. № 7 (136). С. 61–65.
2. Диба С. Г. Педагогічні умови соціалізації учнівської молоді в скаутських організаціях (вітчизняний і зарубіжний досвід). К., 2005. 231 с.
3. Дитячі об'єднання України. *Шкільний світ*. 2004. № 21–23. С. 78.
4. Закон України про молодіжні та дитячі громадські організації. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 1999. № 1. Ст. 2. 5 с.
5. Коляда Н. М. Розвиток дитячого руху в Україні (початок XX ст. – середина 30-х років XX ст.) : монографія. Умань : ПП Жовтий, 2012. 407 с.
6. Педагогічний словник / за ред. дійсного члена АПН України Ярмаченка М. Д. К. : Педагогічна думка, 2001. 516 с.
7. Поліщук Ю. Й. Сучасне молодіжне об'єднання як соціально-педагогічна система. Тернопіль : Вид-во СМП «Тайп», 1999. 115 с.
8. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект). К. : Україн. ін-т соц. дослідж., 2001. 242 с.

Аліна Космина

ПРАВОВА КУЛЬТУРА: ПОНЯТТЯ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

В умовах активного розвитку технологій та спровокованих ними трансформаційних процесів у суспільстві питання формування правової культури молоді в України є надзвичайно актуальним.

У сучасних умовах виникає чимало питань, які потребують додаткового поглибленого дослідження і переосмислення з урахуванням новітніх тенденцій розвитку суспільства і держави. Зокрема слід звернути увагу на проблему формування високого рівня правосвідомості молоді в умовах постійних політичних та соціально-економічних змін, які відбуваються у суспільстві.

Розбудова України як демократичної, правової, соціальної держави неможлива без правового виховання, за допомогою якого формується необхідний рівень правосвідомості та правової культури громадян і суспільства в цілому. Адже відомо, що саме правосвідомість та правова культура є найважливішими чинниками, які сприяють становленню правової системи держави й демократичних засад суспільства, впливають на регулювання всього спектра соціальних відносин у ньому, підтримують і закріплюють його цілісність, стабільний правопорядок.

Під правовою культурою розуміють частину культури суспільства як історично сформованої системи загальнолюдських духовно-моральних цінностей, відповідно до яких формується образ життя і здійснюється соціальна регуляція відносин між людьми. Правова культура як система духовно-моральних та правових цінностей виражається у досягнутому рівні розвитку правової дійсності, нормативних правових актах, правосвідомості, відповідно до яких формується законослухняний спосіб життя і здійснюється правове регулювання суспільних відносин, що встановлюють режим правопорядку у країні [3, с. 106].

У кожний конкретно історичний момент культура певного соціального середовища накладає глибокий відбиток на стан правосвідомості населення. І студентська молодь, будучи складовою частиною суспільства, відчуває на собі всі негативні складові перехідного процесу в країні. Так, духовний стан пострадянського суспільства є досить типовим для кризових, перехідних періодів історії людства. Пануючі в суспільстві моральні установки, норми, провідний психологічний настрій суспільства, будучи залежним від економічних і політичних чинників, в даний час багато в чому визначає спрямованість і темпи формування правосвідомості населення. Якщо молода людина схильна сумніватися в таких соціальних цінностях, як Батьківщина, патріотизм, громадянський обов’язок або просто відкидає всі ці основи життя, то про правосвідомість, його сутність і життєву необхідність він навряд чи і згадує. Найбільше, про що думає така людина – це про свої особисті права і привілеї, а саме, як би їх закріпити за собою і розширити в свою користь, але про те, що чинне в країні право не може розвиватися і застосовуватися поза повсякденною правосвідомістю, не може підтримувати і оберігати ні сім’ю, ні Батьківщину, ні порядку, ні державу, про це сучасна людина найчастіше не замислюється. Такий підхід містить у собі подвійну небезпеку: з одного боку, чинне у країні право не може удосконалюватися в своєму змісті і починає формуватися як нічого не значуще, з іншого боку, відбувається повільний підрив і поступове ослаблення його організуючої сили.

Рівень правової культури залежить від чинників, які характеризують рівень правосвідомості, досконалості законодавства, організації роботи з його дотримання, стан законності й правопорядку, структура якої є не лише багатоаспектною, а й багатогранною, яка складається з багатьох

елементів. Одним із них є досягнення якісного стану юридичної охорони та захисту основних прав і свобод людини та громадянина. Показником такого стану необхідно вважати: наявність демократичного, гуманістичного, справедливого законодавства, його відповідність міжнародним правовим стандартам у сфері прав людини; існування ефективних національних правових засобів та процедур для захисту конституційних прав і свобод; реальна можливість звернутися до міжнародних правових інституцій – Європейської Комісії з прав людини, Європейського Суду з прав людини. Не менш важливим елементом правової культури суспільства є ступінь впровадження у практику суспільного і державного життя принципів верховенства права і закону [1, с. 125].

Анексія Криму та збройний конфлікт на окупованих Російською Федерацією територіях Донецької та Луганської областей, що спричинили глибокі суспільно-політичні перетворення в Україні, внесли суттєві корективи в життєві орієнтації молоді, її поведінку, соціально-економічне становище та спричинили ряд проблем, серед яких зневіра, розчарування у владі, у справедливості правових інститутів та безнадійності на майбутнє.

Виявом такого стану є небажання громадян, і в першу чергу, молоді, брати участь в політичному та соціальному житті. Як показують результати досліджень, більшість опитаних молодих людей або взагалі не цікавляться політичним життям (31,8 %), або проявляють інтерес до нього дуже рідко (32,4 %). Найменшу зацікавленість політичним життям країни проявляють підлітки віком від 14 до 19 років, а найбільшу – молодь від 25 до 29 років. Постійно слідкує за актуальними політичними подіями в країні молодь у віці від 30 до 34 років. В розрізі регіонів молодь, яка проживає у Центральному (21,9 %) регіоні країни, на відміну від молоді, яка мешкає у інших регіонах, постійно стежить за політичним життям в Україні. Частіше про те, що взагалі не цікавляться політикою, під час опитування вказала молодь, яка мешкає у Північному (22,4 %) та Південному (22,2 %) регіонах України. Найбільшу електоральну активність (70,5 %) на виборах за останні 3 роки демонструє молодь, яка проживає у Західному регіоні. Найвищі відсотки відвідування виборчих дільниць молоддю у Івано-Франківській (88,4 %), Львівській (74,7 %) та Закарпатській (71,8 %) областях. Більшість опитаних (78,9 %) не бере участі у діяльності громадських організацій. Однак 6 % молоді бере участь у роботі спортивних організацій або організацій, діяльність яких пов’язана із проведенням дозвілля, та 5,7 % молоді є активістами шкільного або студентського самоврядування.

За сучасних умов молодь достатньо високо оцінює свої можливості щодо дотримання звичаїв та традицій свого народу (35,4 %), власних дій відповідно до сумління та переконань (33,9 %), досягнення для себе та своєї сім’ї матеріального благополуччя та добробуту (32,4 %), можливість

отримання інформації, важливої для молоді (31,5 %). Водночас молодь незадовільно оцінює свої можливості впливати на прийняття рішень, що стосуються життя свого населеного пункту (41,3 %), можливість отримання судового захисту (40,6 %), свої можливості щодо започаткування власної справи (38,5 %), отримання кваліфікованої медичної допомоги (35,1 %) та хорошої роботи за своєю спеціальністю (33,1 %). Найголовнішими соціальними проблемами, які сьогодні турбують вітчизняну молодь, є стан економіки в країні (63,3 %), загальне падіння рівня життя населення (60 %),питання працевлаштування (52 %), наявна корупція та некомпетентність влади (50,5 %) та військові дії на Сході України (49,2 %) [4, с. 73, 74, 77, 83].

Із зазначеного можна зробити висновок, що більшу частину молоді, особливо у Західних регіонах країни, турбують проблеми зниження рівня життя в Україні, стан економіки та проблеми корупції і некомпетентності влади, і водночас молодь не вірить у власні можливості покращити ситуацію в країні. З огляду на зазначене, пріоритетом розвитку держави і суспільства мають бути правове виховання і правова освіта для формування сучасного активного молодого громадянського суспільства, потреба в якому неухильно зростає, адже від позиції молоді в суспільно-політичному житті, її впевненості у завтрашньому дні і активності буде залежати майбутнє України. Проблема відсутності інтересу у молодих людей до права і закону може бути пов’язана з недостатньою увагою органів правопорядку та інших державних структур до роботи з молоддю [2, с. 161].

Критеріями оцінки рівня сформованості правосвідомості і правової культури молоді на сьогодні є: ступінь правової інформованості, готовності застосовувати правові знання на практиці; ступінь ціннісно-правової спрямованості особи, готовності до соціально корисної поведінки; ступінь сприйняття суті закону як морально значимої для себе цінності; ступінь сформованості правових навиків і вмінь, правомірної поведінки, соціально- правової активності молоді.

Отже, правова культура – це система правових цінностей, що відповідають рівню досягнутого суспільством правового прогресу і відображають у правовій формі стан свободи особи та інші соціальні цінності. Як одне з культурних надбань людства, вона має постійно вдосконалюватись з метою забезпечення гармонійного та прогресивного розвитку суспільства й окремих осіб. І навпаки, прогресивний розвиток суспільства безпосередньо повинен впливати на рівень його правової культури. Складовими цього прогресу є створення та охорона правових цінностей, що забезпечують безконфліктне існування суспільства; запобігання протиправній діяльності суб’єктів суспільних відносин тощо.

Список використаних джерел

1. Попадинець Г. Правова культура як важливий елемент правової системи України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки.* 2014. № 782. С. 123–128.
2. Уханова Н. С. Правова культура молоді в Україні. *Інформація і право.* 2019. № 2(29). С. 156–166.
3. Хомишин І. Ю. Роль правової культури у забезпеченні порядку у суспільстві. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки.* 2014. № 810. С. 105–109.
4. Цінності Української молоді: результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді (Дослідження Центру незалежних соціологічних досліджень «ОМЕГА» на замовлення Міністерства молоді та спорту України; автори: Наталія Дмитрук, Ганна Падалка, Сергій Кірєєв, Ірина Мостова, Олена Бікла, Владислав Шелепа). Київ, 2016. С. 73–74, 77, 83.

Руслана Котенко

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Історико-культурна спадщина демонструє собою невід’ємну частину середовища проживання людини. Включаючись у систему соціокультурної пам’яті суспільства, здійснює соціально просторово-часовий зв’язок, що надає соціуму певну стабільність. Історико-культурна спадщина у просторово-часовому аспекті постає однією з структурно-утворюючих елементів геокультурного простору.

Використання потенціалу історико-культурної спадщини може стати підтримуючою, а в деяких регіонах і провідною галуззю економіки. Для реалізації цього потенціалу необхідно виявити особливості формування та територіальну диференціацію історико-культурної спадщини, оцінити можливості і механізми його використання в інтересах сталого соціально-економічного розвитку території.

При вивченні історико-культурної спадщини певної території (або певної культурно-територіальної спільності) дотримуються конкретні складові. З одного боку, це реальна предметно-об’єктна складова даного поняття – пам’ятники історії і культури, з іншого – історична і природна спадщина будь-якого етносу. Все це об’єднується у історичні та культурно-ландшафтні території. Саме такий підхід, на думку Ю. Веденина, «не суперечить збереженню і відродженню культурного середовища, а також дозволяє ставитися до спадщини не як до музейного експонату, а як до надбань, залишених нам попередніми поколіннями не